

HISTORIA: zestaw zadań typu maturalnego

Arkusz I

Arkusz I – testowy egzaminu maturalnego w wersji rozszerzonej zawiera zadania badające wiedzę i umiejętności ucznia w formie przekrojowej (np. od cywilizacji starożytnych do 1989 r.), na podstawie ściśle określonych standardów wymagań egzaminacyjnych. Arkusz ten stanowi 40% całości egzaminu. Zadania o podobnym charakterze można znaleźć również w wersji podstawowej. Są one jednak inaczej punktowane (zwykle punktuje się każdą wykonaną czynność). zamieszczona punktacja jest dostosowana do realiów egzaminu w wersji rozszerzonej.

Zadanie 1 (1 pkt)

Po przeczytaniu źródła wskaż dwa argumenty, którymi autor wspiera tezę o wyższości stroju demokratycznego w starożytnych Atenach.

Herodot o demokracji ateńskiej.

Tak Ateńczycy urosli w potęgę. Pokazuje się nie na jednym tylko przykładzie, lecz w ogóle, że swoboda obywatelska jest znakomitą rzeczą. Bo i Ateńczycy, dopóki żyli pod tyranami, nie górowali w wojnie nad żadnym z okolicznych ludów; a uwolnieni od tyranów, stali się bezsprzecznie pierwszymi. Dowodzi to, że uciskani rządami, rozmyślnie byli opieszali, gdyż pracowali dla pana, lecz skoro stali się wolni, każdy pragnął dla siebie pracować.

.....
 .....
 .....

KOMENTARZ

Do udzielenia prawidłowej odpowiedzi wybrać z tekstu odpowiednie cechy charakterystyczne zjawiska. Zadanie typowe dla części podstawowej egzaminu, występuje również w I części wersji rozszerzonej.

Zadanie 2 (2 pkt)

Na podstawie źródła i wiedzy własnej wykonaj niniejsze polecenia.

Tekst o rządach Flawiusa Klaudiusza Julianusa

(na podstawie Marii Jaczynowskiej, *Historia starożytnego Rzymu*)

Na kręgach zhellenizowanej elity intelektualnej oparł się Flawiusz Klaudiusz Julianus, obwołany cesarzem w 361 r. Przywrócił on pełnię przywilejów starej religii. Chrześcijanie musieli zwrócić świątynie zamienione na kościoły, odsunięci zostali od sprawowania urzędów i pozbawieni prawa do prowadzenia szkół. Julianus całą swoją uwagę poświęcił moralnemu odrodzeniu starej religii, był szczerze przekonany, że swobody religijne zapewnią sukces starym wierzeniom.

A. Podaj przydomek władcy, o którym mówi tekst.

.....

B. Wyjaśnij (używając odpowiedniego terminu), jaką religię popierał cesarz Julianus?

.....

KOMENTARZ

Informacje zawarte w tekście mogą stanowić ułatwienie przy podjęciu decyzji, ale na podstawie wiedzy własnej (zarówno w części A jak i B). W źródle nie znajdziemy bezpośrednio informacji niezbędnych do zaliczenia zadania!

Zadanie 3 (1 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując po jednej literze przyporządkowanej odpowiedniemu plemieniu słowiańskiemu.

Słowianie Zachodni	Słowianie Południowi	Słowianie Wschodni

Do wyboru:

a) Serbołużyczanie	b) Serbowie	c) Bawarowie
d) Rusini	e) Rumuni	f) Węgrzy
g) Litwini	h) Jaćwingowie	

KOMENTARZ

Zdający musi się wykazać podstawowymi informacjami na temat początków państw słowiańskich i rozmieszczenia plemion słowiańskich w Europie po VII wieku. Częstym błędem jest zaliczanie Litwinów (Bałtowie) do Słowian, ewentualnie brak skojarzeń dotyczących słowiańskiej grupy plemion serbołużyczkich. Punktacja typowa dla rozszerzenia – 1 pkt, w wersji podstawowej każda czynność punktowana po 1 pkt (razem 3 pkt).

Zadanie 4 (1 pkt)

Ryciny symbolizują ideę uniwersalistycznego cesarstwa, autorstwa Ottona III. Hołd władcy składają: Sclavinia, Germania, Galia i Roma. Korzystając z niniejszych informacji i wiedzy własnej uzupełnij tabelkę.

źródło: Wikimedia.pl

Zdanie	Prawda/fałsz
A. Przedstawione na rycinie kobiety symbolizują Skandynawię, Niemcy, Francję i Italię.	
B. Wszystkie cztery części wchodziły do uniwersalistycznego cesarstwa na zasadach równorzędności.	
C. Idea oznaczała zwierchnictwo cesarza rzymskiego narodu niemieckiego nad wszystkimi krajami chrześcijańskiego świata.	

KOMENTARZ

Zdający posługując się źródłem i wiedzą własną wykazuje uporządkowaną wiedzę na temat teorii uniwersalistycznego cesarstwa, autorstwa cesarza Ottona III z dynastii Ludolfingów. W części A błąd polega na umieszczeniu Skandynawii zamiast Słowiańszczyzny, w części C – cesarz rzymski nie mógł panować nad państwami chrześcijańskimi, które znajdowały się w strefie wpływów cesarza bizantyjskiego. Punktacja typowa dla rozszerzenia (w wersji podstawowej oczywiście 3 pkt).

Zadanie 5 (2 pkt)

Postępując się zdjęciem wykonaj polecenia.

źródło: Wikimedia.pl

A. Nazwij typ budowli widoczny na zdjęciu.

.....

B. Określ styl architektoniczny tej budowli. Wypisz dwie widoczne na zdjęciu cechy wybranego przez siebie stylu.

.....
 .....

KOMENTARZ

W części A zdający wykazuje się znajomością terminologii związanej z historią architektury gotyckiej. W części B utrudnienie może stanowić obronny charakter budowli i wynikające z tego konsekwencje (grube mury i małe otwory okienne, co należy do typowych cech innego stylu – romańskiego). Zdający musi wskazać jednak cechy charakterystyczne dla gotyku.

Zadanie 6 (2 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia, zaznaczając tylko skrajne (pierwsze cyfrą 1, ostatnie cyfrą 2).

A. Pierwsze obrady dwuizbowego sejmu w Polsce.	
B. Elekcja vivente rege w Polsce XVI wieku.	
C. Pierwsza wolna elekcja w Rzeczypospolitej.	
D. Wygaśnięcie dynastii Jagiellonów na tronie polskim.	
E. Zgoda sandomierska.	

KOMENTARZ

Zdający wykazuje się w tym zadaniu orientacją w chronologii nowożytnej historii Polski XVI stulecia. Zadanie może być punktowane od 1 do 2 pkt.

Zadanie 7 (1 pkt)

Oznacz znakiem X konfederacje związane za panowania Wettinów w Polsce.

Konfederacja	Zaznaczona odpowiedź
1. Tyszowiecka	
2. Tarnogrodzka	
3. Targowicka	
4. Dzikowska	

KOMENTARZ

Zdający wykazuje się w tym zadaniu orientacją w chronologii nowożytnej historii Polski XVIII stulecia. Największą trudność stanowi tu wskazanie stosunkowo mniej znanej konfederacji dzikowskiej. Zadanie punktowane za 1 pkt w każdej wersji egzaminu.

Zadanie 8 (2 pkt)

Korzystając ze źródła i wiedzy własnej wyjaśnij szerzej, co kryje się pod stwierdzeniem zawartym w tytule źródła? Zidentyfikuj ośrodek polityczny, który doprowadził do tych wydarzeń.

Wieszanie portretów zdrajców w trakcie insurekcji kościuszkowskiej

źródło: Wikimedia.pl

• wyjaśnienie:

.....

• ośrodek polityczny:

.....

KOMENTARZ

Materiał źródłowy stanowi inspirację do znalezienia prawidłowej odpowiedzi na podstawie wiedzy własnej. Trudność może tkwić w skojarzeniu zdrady z konfederacją targowicką, a inspiratorów wydarzenia z klubem jakobinów polskich (duża kondensacja ważnych wydarzeń z historii Polski w tej części stulecia, w drugim przypadku odwołanie do wiedzy szczegółowej z historii insurekcji kościuszkowskiej).

Zadanie 9 (1 pkt)

W wolne miejsca tabelki wpisz nazwiska Polaków uczestniczących w wydarzeniach Wiosny Ludów i Narodów w 1848 r.

A. Bohater bitwy pod Ostrołką w 1831 r., jeden z przywódców niepodległościowego zrywu Węgrów, w ostatniej fazie powstania przeciw Habsburgom – naczelny wódz.	
B. Dowodził powstaniami na Sycylii, w Badenii i Wielkopolsce. Później na krótko przewodził działaniom zbrojnym w powstaniu styczniowym.	
C. Utworzył Legion Polski we Włoszech walczący z Austriakami, wydawał „Trybunę Ludów”.	

KOMENTARZ

Wykonanie zadania wiąże się koniecznością posiadania podstawowej wiedzy w zakresie udziału Polaków w wydarzeniach politycznych i militarnych europejskiej Wiosny Ludów. Punktacja podana dla wersji rozszerzonej (w podstawie 3 pkt).

Zadanie 10 (2 pkt)

Przeanalizuj materiały źródłowe i wykonaj polecenia.

Nr 1.

Akcja pod Bezdanami 1908 r.

Nr 2.

Akcja miała miejsce na stacji Bezdany niedaleko Wilna. Rzucano 2 bomby na wagon pocztowy, obezwładniono obsługę stacji, telefonu i telegrafu. Podczas akcji zabito i ranniono kilku rosyjskich żołnierzy i pracowników pocztowych. Bojownicy nie ponieśli strat, zdobyto 200 000 rubli które przeznaczono na powstające w Galicji **polskie organizacje wojskowe**. W akcji wzięło udział 17 bojowców, wśród których byli m.in.: Józef Piłsudski, Walery Sławek, Aleksander Prystor, Tomasz Arciszewski i Aleksandra Szczerbińska.

Na podstawie: Wikipedia.pl, Wikimedia. pl

A. Uzupełnij tabelkę, wpisując w wolne miejsca wyrazy *prawda* lub *fałsz*.

1. Akcję przeprowadzono na terenie Kongresówki.	
2. Akcję zorganizowali działacze i bojownicy Polskiej Partii Socjalistycznej.	
3. Akcja zapoczątkowała całą serię podobnych zamachów podczas rewolucji 1905-7 na ziemiach polskich.	

B. Atak pod Bezdanami nazywa się w historiografii „akcją czterech premierów”. Korzystając z wiedzy własnej przedstaw genezę tej nazwy.

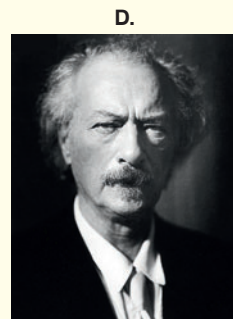
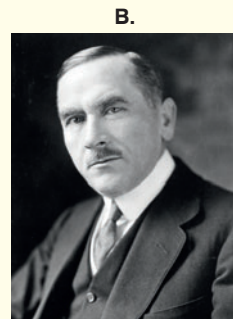
.....
 .....

KOMENTARZ

W części A zdający powinien udzielić prawidłowych odpowiedzi w oparciu o informacje zawarte w źródłach (np. w zdaniu nr 1 wzmianka o Wilnie eliminuje Kongresówkę, na rycinie widać sztandar z napisem P.P.S.). W części B podpowiedź znajduje się w ostatnim zdaniu źródła nr 2. Punktacja podana dla wersji rozszerzonej (w podstawie za część A – 3 pkt, za B – 1 pkt).

Zadanie 11 (1 pkt)

Podpisz odpowiednimi nazwiskami wyłącznie reprezentantów państwa polskiego na konferencji wersalskiej, kończącej Wielką Wojnę.

Źródło:Wikimedia.pl

KOMENTARZ

Zdający wykazuje się w tym zadaniu znajomością materiału ikonograficznego, dodatkowo musi dokonać selekcji faktów i wskazać tylko dwie prawidłowe odpowiedzi. Zadanie dosyć trudne, ponieważ często zdający koncentrują się na rozpoznaniu postaci, nie realizując drugiej części polecenia.

Zadanie 12 (1 pkt)

Słowa te wypowiedziano w trakcie rokowań moskiewskich, w czerwcu 1945 r., dotyczących utworzenia rządu polskiego. Ustal orientację polityczną prezentowaną przez autora niniejszego tekstu. Podaj argument potwierdzający twój wybór.

Nie obrażajcie się panowie, ale my wam dajemy miejsce w rządzie takie, jakie my sami uznajemy za możliwe. Myśmy bowiem gospodarze. Wy zaś możecie się stać współgospodarzami Polski, jeśli zrozumiecie wasze błędy i pójdziecie po drodze, którą idzie Rząd Tymczasowy. Porozumienia chcemy z całego serca. Lecz nie myślcie, że jest to warunek naszego utrzymania. Władzy raz zdobytej nie oddamy nigdy.

• orientacja polityczna autora tekstu:
 .....

• argument:
 .....

KOMENTARZ

Tekst stanowi inspirację do zidentyfikowania poglądów politycznych autora. Po prawidłowej identyfikacji znalezienie argumentów nie powinno już być problemem. Punktacja dla wersji rozszerzonej (w podstawie za każdą czynność po 1 pkt – razem 2 pkt).

Zadanie 13 (1 pkt)

Zidentyfikuj prawdziwość twierdzeń zawartych w tabeli. W puste miejsca wpisz odpowiednio wyrazy *prawda* lub *fałsz*.

Lp.	Zdanie	Prawda (P) Fałsz (F)
1.	We wrześniu 1945 r. władze komunistyczne wypowiedziały konkordat ze Stolicą Apostolską.	
2.	Prymasem Polski do 1948 r. był kardynał Adam Sapieha.	
3.	Po przejęciu kontroli nad państwem przez komunistów w Polsce nie funkcjonował żaden uniwersytet katolicki.	
4.	W czasach stalinowskich władze zakazały nauczania religii w szkołach.	
5.	Duchownych aktywnie wspierających zbrojne podziemie antykomunistyczne określano w okresie powojennym mianem „księżaty patriotów”.	

KOMENTARZ

Zdający musi wykazać się szczegółową wiedzą na temat historii Kościoła katolickiego w Polsce stalinowskiej. Zadanie (ze względu na szczegółowość informacji) raczej typowe dla rozszerzenia. Wątpliwości mogą pojawić się zwłaszcza przy zdaniu nr 3 (religię ze szkół państwowych usunęła dopiero ekipa Gomułki).

Zadanie 14 (2 pkt)

Przeczytaj tekst o referendum 1987 r. postępując się również wiedzą własną wykonaj polecenia.

W połowie 1987 r. władze zaczęły reklamować „drugi etap reformy gospodarczej”, co było o tyle dziwne, że nikt nie przypominał sobie jakiegos „pierwszego etapu”. Chcąc uzyskać akceptację społeczeństwa

i zademonstrować otwartość, zaproponowano społeczeństwu referendum na temat reformy. Zawierało ono dwa pytania – dotyczące ewentualnej zgody na reformę gospodarczą i polskiej drogi do demokracji. Oba pytania sformułowano niejasno, narzucając odpowiedź pozytywną. W myśl ustawy o referendum akceptacja programu rządowego wymagała większości spośród uprawnionych do głosowania. Według oficjalnych wyników wzięło udział 67% uprawnionych (wg. Solidarności od 35 do 55%). Pozytywnie na pierwsze pytanie odpowiedzieć miało 44%, a na drugie – 46%.

Na podstawie: W. Roszkowski, Historia Polski do 2002, Warszawa 2003.

A. Wyjaśnij, na czym polega analogia w działaniach władz komunistycznych z 1987 i 1946 r. Wskaż dwa wspólne elementy.

.....
.....

B. Ustal, analizując wyłącznie oficjalne rezultaty referendum, czy w świetle ówczesnego prawa społeczeństwo poparło władzę? Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....

KOMENTARZ

W części A zadania zdający porównuje informacje zawarte w materiale źródłowym z wiedzą własną o referendum 1946 r. (w podstawie oceniane za 2 pkt). W części B udziela poprawnej odpowiedzi korzystając z informacji zawartych w tekście.

Pytania maturalne opracował: Piotr Liedke, egzaminator, nauczyciel historii w VIII LO w Białymstoku, prowadzi kursy maturalne z historii w Daskalos

Klucz odpowiedzi

Zadanie	Proponowana odpowiedź	Punktacja
1.	<ul style="list-style-type: none"> sukcesy wojenne większa wydajność pracy 	1 pkt za całość odpowiedzi
2.	A. Apostata, B. politeizm (pogaństwo)	Po 1 pkt za każdą odpowiedź
3.	Serbołużycanie (zachodni) Serbowie (południowi) Rusini (wschodni)	1 pkt za całość odpowiedzi
4.	A. Fałsz, B. Prawda, C. Fałsz	1 pkt za całość odpowiedzi
5.	A. barbakan B. gotyk, strzeliste (smukłe) wieżyczki, cegła, rodzaj fortyfikacji typowy dla gotyku	Po 1 pkt za każdą odpowiedź
6.	A-1, C-2	Po 1 pkt za każdą odpowiedź
7.	Tarnogrodzka, Dzikowska	1 pkt za całość odpowiedzi
8.	<ul style="list-style-type: none"> Portrety zdrajców – targowiczanie Inicjatorzy – klub jakobinów polskich 	Po 1 pkt za każdą odpowiedź
9.	A. Bem, B. Mierosławski, C. Mickiewicz	1 pkt za całość odpowiedzi
10.	A. 1. fałsz, 2. prawda, 3. fałsz B. W akcji uczestniczyli czterech późniejszych premierów Polski (Piłsudski, Sławek, Prystor i Arciszewski)	Po 1 pkt za każdą odpowiedź
11.	B. Dmowski, D. Paderewski	1 pkt za całość odpowiedzi
12.	<ul style="list-style-type: none"> Komuniści (W. Gomułka), argument (jeden do wyboru): autor popiera linię polityczną Rządu Tymczasowego (komunistycznego), mówi o zdobytej władzy (po wkroczeniu Armii Czerwonej w 1944 r.), są to słowa Gomułki wypowiedziane w rozmowie ze Stanisławem Mikołajczykiem 	1 pkt za całość odpowiedzi
13.	1. Prawda, 2. Fałsz, 3. Fałsz, 4. Fałsz, 5. Fałsz	1 pkt za całość odpowiedzi
14.	A. <ul style="list-style-type: none"> narzucenie pozytywnej odpowiedzi wskazującej rzekome poparcie dla władz fałszowanie wyników B. nie, władza musiała uzyskać poparcie większości spośród uprawnionych do głosowania, a nie uzyskała jej nawet wśród tych, którzy zdecydowali się na udział w referendum (oficjalnie – 67% uprawnionych)	Po 1 pkt za każdą odpowiedź